

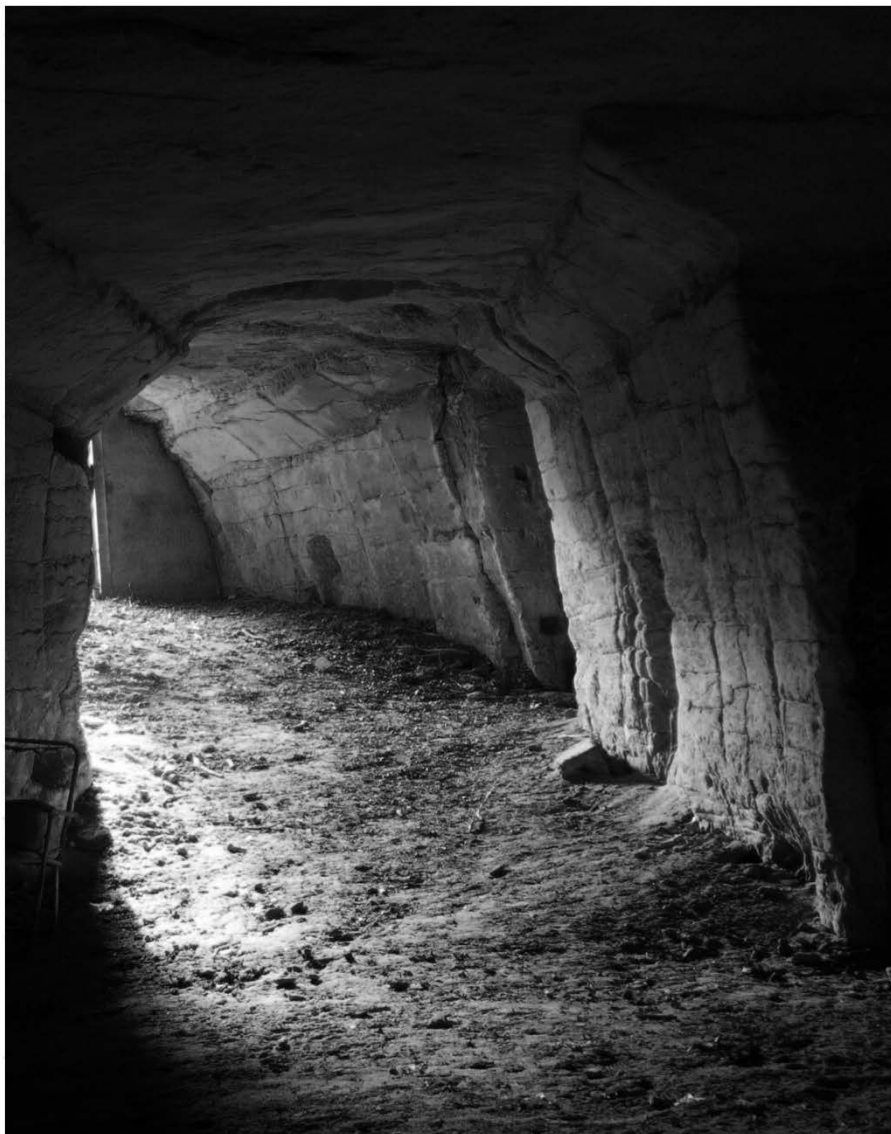

SOK
INFO

Nr. 171

September 2016

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven - Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

SOK en Stichting ir. O.C. van Schaïk

Het SOK-Bestuur:

Susanne Hanssen	Voorzitter	043 - 3560244	<i>hanssen.susanne@gmail.com</i>
Erwin Geuskens	Secretaris	+32 11 724274	<i>erwin.geuskens@telenet.be</i>

SOK-ledenadministratie:

Ger Beckers, Moesdaal65, 6228 HX Maastricht, Tel.: 043-367 08 57 *pghbeckers@ziggo.nl*

SOK-adres Secretariaat:

Aalkeborg 50 6228 BT Maastricht *secretariaat@sok.nf*

E-mail SOK:

sok@nhgl.nf

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". *www.subbrit.ora.uk*

Bestuur Stichting Ir. O.C. van Schaïk:

Joep Orbons	Voorzitter a.i.	043 - 3618793	<i>j.orbons@archeopro.nl</i>
Bram Barsboom	Penningmeester	043-367 05 17	<i>bramborsboom@home.nl</i>

Stichting ir. O.C. van Schaïk:

www.vanschaikstichting.nf *info@vanschaikstichting.nl*

Technische Commissie Stichting ir.O.C.van Schaïk:

Olav Hensing, Mgr. Soudantstraat 5, 6226 GC Maastricht, Tel.: 06- 557 78 846

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Tel.: +32 12 454 059 *tbreu/s@telenet.be*

Redactie SOK-Info:

John Hageman, Op de Bannet 47, 6223 GD Itteren, Tel.: 043- 364 54 19 *john.hageman@planet.nl*
Frans Willems, De Méanstraat 17, 3770 Riemst, Tel.: +32 12 456 411 *willemsfransl@gmail.com*

De SOK op Internet:

www.sok.nf Webmaster: Ger Goessens *mail@gergoessens.nl*

SOK-ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir.O.C.van Schaïk:

De SOK en Stichting ir. O. C. van Schaïk hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: Pitjesberg- Zichen-Z-B

foto: Frans Willems

Adres wijzigingen SOK-leden

Verwijderd ivm. privacywet

Nieuwe SOK-leden

Verwijderd ivm. privacywet

Beste SOK-leden,

Als de zomer bijna ten einde loopt, begint er altijd weer een nieuw SOK seizoen om naar uit te kijken.

Helaas geldt dat niet voor iedereen want we hebben afscheid moeten nemen van een heel dierbaar SOK-lid.

Op 11 augustus jl. is overleden: Walther Thiessens.

Wij als SOK, condoleren zijn vrouw Annie en hun beider families en vrienden en wensen hen veel sterkte toe met het verlies van deze lieve, behulpzame en warme man. Walther heeft ook veel betekend voor de SOK, o.a. als lid van de onderzoeksgroep Gronoma.

Zijn vriend en medelid John Hageman kan daar natuurlijk veel beter over vertellen en dat doet hij dan ook verderop in deze Info.

Met enige trots kan ik vermelden dat we dit seizoen starten met een aantal mooie activiteiten.

Op onze reguliere ledenavond op vrijdag 9 sept. kunnen we van een interessante lezing genieten van Henk Blaauw, in het daaropvolgende weekend, op zaterdag 17 sept. staat een werkdag van de V.S.S. gepland en voor zaterdag 24 sept. is het ons gelukt om een dwaaldag te organiseren in de Pitjesberg, gelegen in de gemeente Riemst.

Met dank aan de gemeente Riemst, die ons toestemming verleent om deze prachtige berg met zijn allen te mogen bezoeken.

Peter Jennekens en John Hageman hebben in 2012 nog een prachtig boek uitgebracht over de Pitjesberg.

Meer details over deze activiteiten zijn te vinden in deze Info.

Met vriendelijke berggroet

Susanne Hanssen

Vorige ledenavond:

Joep Orbons, René Haemers en Eric Janssen hebben een avondvullende uiteenzetting gegeven van hun recent afgerond klimaatonderzoek in het Zonnebergstelsel. Het doel van het onderzoek was om advies te kunnen uitbrengen voor biotoopverbetering ten behoeve van de aanwezige vleermuizen met behoud van cultuurhistorische waarden in de groeve.

Het werd een interessante avond, waarbij de sprekers beurtelings het woord namen om de materie vanuit hun eigen deskundigheid te belichten.

Het onderzoeksrapport is vervolgens geschonken aan het SOK documentatiecentrum.

Nadere informatie over het onderzoek en de resultaten zijn verkrijgbaar via Joep Orbons (j.orbons@archeopro.nl).

Volgende ledenavond

De Caestertgroeve blijft een boeiende groeve

In de periode 2004 tot 2009 hebben een groot aantal SOK-leden en twee studenten van de Radboud Universiteit in Nijmegen gezamenlijk gepoogd de herkomst en geschiedenis van de middeleeuwse tekeningen in de Caestertgroeve vast te stellen. De resultaten van dat voorlopige onderzoek waren te zien op een tentoonstelling die in 2007 in het RHCL in Maastricht werd geopend en die daarna nog een rondreis maakte langs een vijftal plaatsen. Het was mede de opzet van het onderzoeksproject

om de tekeningen een beschermde status te geven en toegankelijk te maken voor belangstellenden. Dat is helaas niet gelukt. Henk Blaauw zal op de SOK-avond van vrijdag 9 september aanstaande een samenvatting van het eerdere onderzoek presenteren en aangeven welke mogelijkheden voor nader onderzoek er nog open liggen. Tevens zal de video "Kunsthistorie en Datering in Onderaardse Kalksteengroeven 2005 - 2007" getoond worden (duur 25 minuten).

In memoriam Walther Thiessens

06.10.1932-11.08.2016

In de kerk van Heer hebben we onder het welluidende gezang van zijn geliefde Mastreechter Staar woensdag 17 augustus afscheid moeten nemen van ons SOK- en Gronoma lid Walther Thiessens. Onze tweede Gronoma-maat, na Ad Lagas, die we voorgoed moeten gaan missen.

Walther, altijd onberispelijk gekleed, vaak met stropdas, was een trouw, actief lid van onze werkgroep; punctueel, bescheiden, rustig ogend en pratend, zijn materiaal tiptop in orde en vooral "every inch a gentleman". Hij maakte prachtige grottenfoto's en zich uitermate verdienstelijk bij het inmeeten van diverse gangen-stelsels. Zoals o.a. in de Pitjesberg (met de Gronoma's Peter Jennekens, Henk Ramakers, Ger Beckers en John Hageman); de Geulhemer-groeve (met ook vroeger lid John Knubben) en de Collas-berg (met de laatste toegetreden Gronoma's Ber Magnée en Frans Willems).

Nooit deden we tevergeefs een beroep op hem om onze lampen te onderhouden en te repareren en zijn eigen grottenlamp zag er altijd uit alsof hij net uit de winkelstal kwam.

Ja, Walther was een van onze technici, had gouden handen en dat maakt een werkgroep volledig, als mogelijk verschillende disciplines in de diverse leden vertegenwoordigd zijn. Van origine was Walther electricien, maar hij maakte zich het fotograferen zo eigen, dat het zijn tweede beroep werd. Hoeveel mensen hebben wel niet een beroep op hem, "Heer" Walther, gedaan voor een of andere speciale fotoreportage. Buiten het feit dat dat hij ook overal gevraagd werd om te klussen. "Gaet niet, bestaat niet", zei hij vaker in zijn Heerder dialect.

Als actief 2de tenor bij het Heerder Mannenkoor en daarna meer dan 20 jaar bij de "Staar" kon hij zijn liefde voor muziek uiten.

Maar zijn grootste liefde en levensdoel was zijn gezin: Annie, met wie hij 68 jaar getrouwd was en zijn kinderen en kleinkinderen die dol op hem waren. We verliezen in Walther een actief groepslid, die met zijn specifieke kwaliteiten en positief ingestelde persoonlijkheid zondermeer een meerwaarde voor onze werkgroep betekende.

Walther, namens de Gronoma's, rust in vrede en bedankt voor je vriendschap!

John Hageman

Foto Gronoma: Ger Wishaupt, Peter Jennekens, Walther Thiessens, John Hageman, Ger Beckers, Henk Ramakers

Avergat Chainsaw Massacre

Dit korte relaas is een anekdote. Een waargebeurd verhaal dus.

Het zal ergens eind jaren tachtig geweest zijn. Ik was samen met vriend en bergloper Arthur van der Stroom het Avergat te Kanne ingedoken. In het geniep. Stiekem. Dat was nog voordat de berg verstevigd was, voordat er een gigantische feestruimte

gemaakt was en voordat er Grottenbier lag. Wel werden al sinds mensenheugenis delen van de berg gepacht door boeren die er hun patatten en bieten bewaarden, hun karren stalden en hun trekker. Champignonkwekers hadden er hun bedrijf en er werden rondleidingen gegeven. De bakker van Kanne had er opslag van vanalles en nog wat. De goeie ouwe tijd zogezegd, toen Maria nog heerlijke eigengemaakte gehaktballen serveerde in café 't Brökske.

De ingang stond doorgaans gewoon open. Dat kon toen kennelijk nog en uiteraard zéér uitnodigend voor jonge berglopers! We gingen dan ook met enige regelmatig naar binnen. Je moest echter stilletjes zijn: je moest namelijk tussen de huizen door naar binnen. Bij elke woning kon plotseling het gordijn opengaan als je teveel geluid maakte. Eenmaal binnen was het belangrijk zo lang mogelijk zonder licht de hoofdgang af te lopen. Een voorbijganger kon gemakkelijk vanaf de openbare weg je licht zien in de lange rechte galerij. We liepen dan ook met kleine lichtjes zodat ons licht vanaf buiten niet zichtbaar was. Tot voorbij de eerste knik in de hoofdgang moest het voorzichtig schuifelend in het bijna donker. Na die knik kon je eindelijk licht maken. Het bleef toch spannend na die knik, er kon immers elk moment een boer met zijn trekker achter je naar binnen rijden, of er was al iemand binnen die op weg was naar buiten. Dan moest je snel een van de talloze zijgangen induiken en liefst geen doodlopende gang. Dat risico was er wel op het eerste stuk omdat je immers zonder licht liep en niet zag hoe ver de zijgang doorliep. En er waren nogal wat zijgangen met muren en poorten afgesloten. Een eventuele boer op zijn trekker had uiteraard groot licht en je kon bijna geen kant op. Je zat dan als een konijntje in het licht van een aanstormende boer.

Als je eenmaal een flink stuk de hoofdgang afgelopen was kon je naar keuze drie groeves gaan bekijken: Grootberg, Putberg en de Dreesberg. Schitterend! Ontzettend mooie groeves! Je moest wel eerst over wat poorten, muren en door wat kruipgaten enzo, maar dan zag je wel wat moois!

Enfin, wij gingen op de bewuste avond dus stiekem naar binnen en hadden vrij snel in de gaten dat we niet alleen in de berg waren. We hadden geluiden gehoord en waren op daarom onze hoede. Geruchten over kampernoeliekwekers die berglopers niet al te zachtzinnig naar buiten werkten maakten het bij voorbaat al spannend; je kon beter door de Rijkswacht gepakt worden! We sloegen op een gegeven moment linksaf, van de hoofd galerij af, het gedeelte in waar toeristische rondleidingen gegeven werden. Een paar keer links en rechts met als bestemming een doorgang naar de Putberg. Stilletjes liepen we met onze oren gespitst. We liepen nog steeds met kleine sluiplichtjes en niet met groot licht. We waren immers niet alleen. Rustig lopend, oplettend dat je niet jezelf verried door op een ouwe chips zak te stappen of

tegen een leeg blikje te trappen. Dat was lastig want met zo'n klein lichtje zag je bijna niks, net genoeg om niet tegen een muur te botsen. We zwegen of fluisterden totdat we dieper de berg ingedrongen waren waar doorgaans maar weinig mensen kwamen. Daar kon je dan rustig groter licht gebruiken en op normale toon praten. Het was dus nogal spannend. Stilletjes liepen we naast elkaar door de gang. We schenen alleen op de vloer om geen smak te maken over eventuele obstakels of te struikelen over hobbels in de vloer.

In de verte zagen we plotseling een zwak lichtschijnsel. We deden ons eigen licht uit. "Wat doen we?" fluisterden we. We stopten een tijdje om te luisteren, maar we hoorden niets. We deden de sluiplichtjes weer aan en naderden langzaam om te kijken wat het was. Grote zaklampen in de aanslag. Hoe dichterbij we kwamen des te duidelijker was het dat het een kaarsje moest zijn. Verder was het doodstil. Té stil... Het was uiterst inspannend om stilletjes, luisterend en turend in de duisternis de zwakverlichte zijgang te naderen.

Plotseling een oorverdovend lawaai! In een reflex richtten wij onze grote zaklampen naar voren: drie, vier meter voor ons sprong een gemaskerde vent tevoorschijn met een kettingzaag boven zijn hoofd die vrééselijk hard tekeerging. Wij stonden aan de grond genageld, onze adem stokte in onze kelen. Het duurde misschien een seconde of drie maar het leek veel langer. Voordat wij ons realiseerden wat er gebeurde liet die vent de zaag zakken en zette het ding uit. Zijn lichaamshouding was nu niet meer dreigend maar eerder twijfelend. Toen wij onze harten van de vloer geschrapt hadden en eindelijk weer konden ademen vroeg die gast: "euh..horen jullie er wel bij...?". Wij keken elkaar verbaasd aan vroegen: "waarbij?". Hij: "de griezeltocht...?". Eenmaal tot van de schrik bekomen konden wij de situatie evalueren. De motorzaag was echt, maar zonder dat er een zaagketting op zat. Gedachten schoten door mijn hoofd: "wat als het wel een psychopaat met een werkende zaag geweest was....". De massamoordenaar bleek een bleke, suffe student. Na een praatje hebben we afscheid genomen en de engerd nog een fijne griezeltocht gewenst. Wij liepen verder om eerst ergens gaan zitten en bij te komen. Eenmaal op een leuk plekje aangekomen hebben we, nog enigszins beduusd van de schrik, een koele pint gepakt. We hebben daarna al het moois van de prachtige berg bekeken.

Later kwamen we, inmiddels op weg naar buiten richting café 't Brökske, nog een 'enge' heks tegen in de hoofdgalerij. Dáár zijn we koeltjes en nonchalant aan voorbij gelopen. Zij was teleurgesteld.

John Caris

boek Grote Berg

Op dit moment legt auteur Peter Jennekens, lid van de werkgroep Grote Berg (met Kevin Amendt, Rob Habets, John Hageman, Ber Magnée en Frans Willems) de laatste hand aan een boek over de Grote Berg in Zichen en Zussen.

Jarenlang is Peter samen met de werkgroep bezig geweest om deze nieuwe uitgave in de reeks *Riemster monumenten en landschappen* te kunnen realiseren. Enkele jaren geleden verscheen in deze zelfde reeks reeds een uitgave over een andere groeve in Zichen met als titel: *De Pitjesberg, cultuurhistorisch erfgoed onlosmakelijk verleden*. We zijn best wel trots dat de gemeente Riemst opnieuw v ertrouwen in ons stelde dat wij dit project tot een goed einde zouden brengen en daarom genereus deze uitgave financierde.

Het boek is een uitgebreid verslag van diverse vormen van gedegen 100% eigen veldwerk in de groeve zelf en daarmee parallel lopend uniek archiefonderzoek. Hierbij zijn tal van nieuwe zaken en gezichtspunten letterlijk aan het licht gekomen, mede doordat de werkgroep een renderend collectief bleek te zijn. Tot het laatste moment werden de meest recente “ontdekkingen” nog ingepast en openstaande vragen beantwoord. Al moet gezegd dat iedere beantwoorde vraag telkens weer volgende vragen opriep en op een gegeven moment er toch pas op de plaats gemaakt moest worden.

Het is een verademing te mogen deelnemen in een werkgroep waarin zoveel verschillende disciplines vertegenwoordigd zijn, die ieder hun eigen bijdrage aan het eindresultaat geleverd hebben. Een vorm van kruisbestuiving in optima forma en uiterst leerzaam!

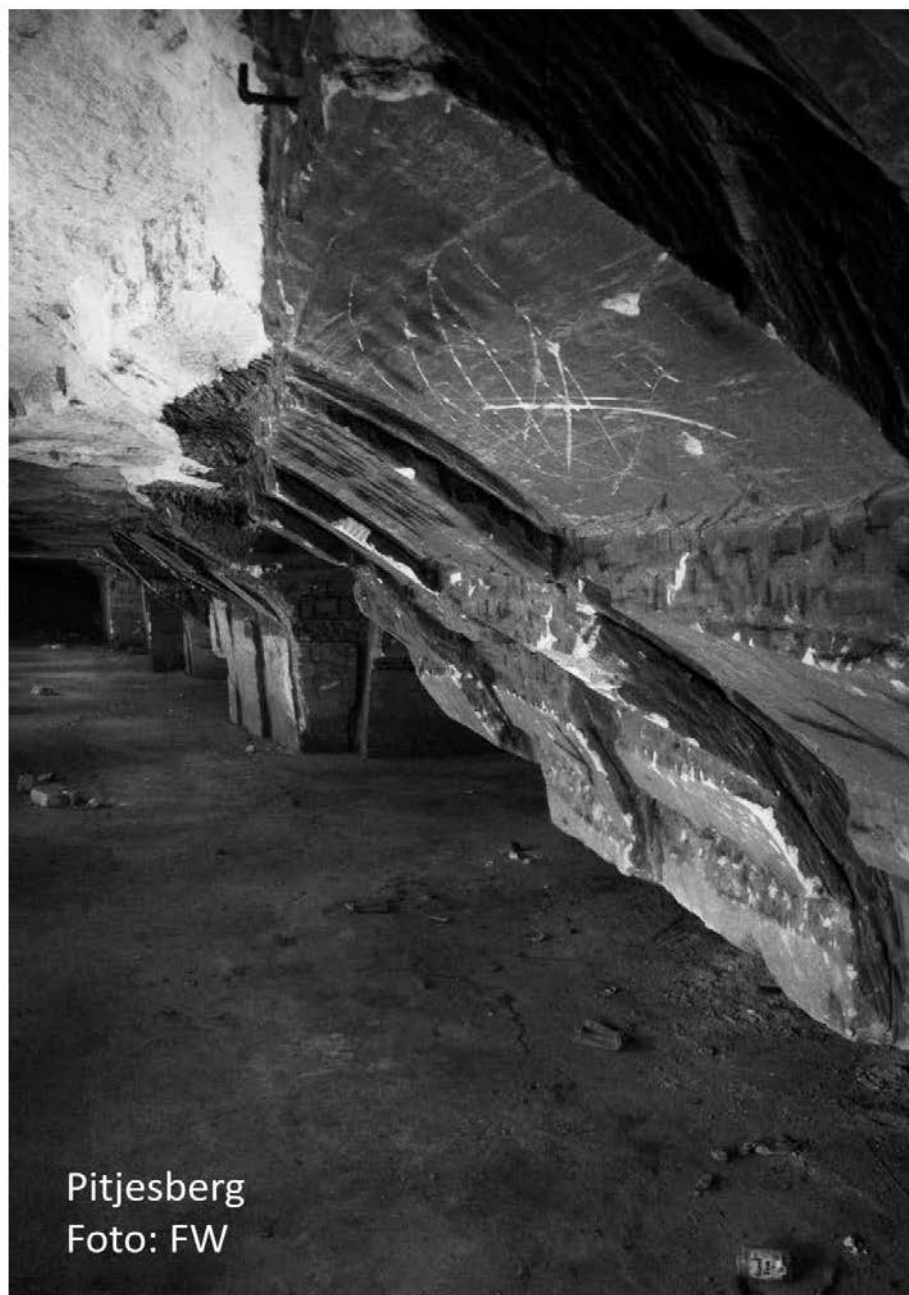
Er is gezocht naar een evenwicht tussen (veel) fotomateriaal en relevante teksten. We dachten dat we in die opzet ruimschoots geslaagd waren.

Grote Berg - Riemst

*de ingang genaderd, de kilte omarmt
't zonlicht verlaten, 't eigen licht belicht
vóór 't donker open dat tijdelijk ontsluit
en achter verstoord weer de rijen sluit*

*daar herbegint 't zwijgen en 't vergeten
was 't onthaasting die binnen trad of de vraag
hoe 't begon en verder ging, verlaten werd
't verdwenen Zichen Zussen dat hier herleeft*

John Hageman

Pitjesberg
Foto: FW

Oproep voor een nieuwe beheerder voor Gewandgroevetjes en Heiberggroeve

Hub Geurts heeft jaren de Gewandgroeve-boven, de Gewandgroeve-onder en de Heiberggroeve beheerd. Deze drie kleine groevetjes in het St. Jansbos tussen Sibbe en Valkenburg liggen op een mooie en lekkere wandeling door dit gebied. Maar Hub heeft aangegeven te willen stoppen als beheerder. Daarom zijn we op zoek naar een nieuwe beheerder.

De Heiberggroeve bestaat uit een gang met enkele zijkamertjes. Er zitten veel dieren in met allerhande graafsporen en op de wanden staan nog opschriften en inkrassingen, onder andere van een bootje. Hier valt nog wat te onderzoeken.

De Gewandgroevetjes zijn twee groevetjes die zo'n beetje boven elkaar liggen. De Gewandgroeve-boven bestaat uit een grote instortingskoepel en is landschappelijk mooi. De Gewandgroeve-onder is een rechte gang, waarin interessante opschriften en inkrassingen staan, zeer de moeite van het bestuderen waard.

Wie van de SOK-leden wil deze drie groevetjes beheren? Je hebt geen ervaring nodig.

Je komt dan bij de groep beheerders die vanuit de Van Schaikstichting de groeves beheren. Het enige dat de Van Schaikstichting van je vraagt is om regelmatig een rondje langs de groevetjes te wandelen en te zien of alles in orde is. Als een slot verdwenen is (en dat gebeurt best vaak), dan dit slot vervangen. En verder kun je SOK-leden proberen warm te maken om je groevetje te bezoeken en er onderzoek te doen.

Graag aanmelden bij info@vanschaikstichting.nl

Werkdag bij de Apostelgroeve

In de vorige SOK-Info stond een oproep voor een werkdag bij de Apostelgroeve die in mei gehouden zou worden. Door allerlei redenen is het werk door de aannemer pas later uitgevoerd en wordt de werkdag pas op zaterdag 17 september gehouden. We beginnen om half tien in de ochtend.

De ingangstunnel was slecht geworden door vorstinwerking en is door de firma Kleijnen verbeterd met een mooie beschermende muur.

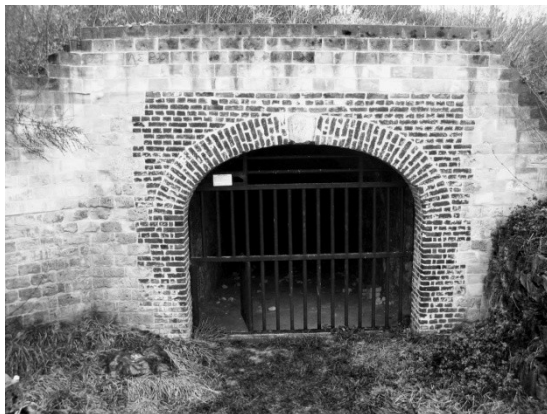
We hebben de volgende werken te doen:

- Opruimen van losliggende materialen.
- De afgekeurde delen met losse mergelblok-rijtjes markeren.
- De ingang representatief maken
- De "aardpijp" naar de stokerij weer in ere herstellen.

En zoals vanouds zal de Van Schaikstichting weer een aangeklede lunch verzorgen voor alle harde werkers tijdens deze werkdag.

Zoals de SOK- leden weten, is er weer een inbraakgolf bezig. De beheerders van onze groeven hebben de afgelopen weken het ene na het andere nieuwe slot op moeten

hangen. Bijzonder is, dat de bezoekers geen rotzooi in de berg maken en het dus duidelijk bergliefhebbers zijn, net zoals wij. Wij willen deze illegale bezoekers aan onze groeven graag uitnodigen op onze werkdag. Hopelijk komen ze ons meehelpen, genieten ze net zoals wij ook van de groeven en willen ze zich bij de SOK en Van Schaikstichting aansluiten om zich in te zetten voor onderzoek en behoud van de groeven.

Er hebben zich inmiddels al meerdere mensen aangemeld voor deze werkdag, maar er zijn nog een paar plaatsen vrij om mee te doen. Wacht dus niet te lang met je aanmelding. Aanmelden kan door een emailtje te sturen aan de Van Schaikstichting. Graag tot 17 september om 9:30 bij de Apostelgroeve.

info@vanschaikstichting.nl , of door je op te geven tijdens de komende SOK-ledenavond.

Van Henk ten Brinke ontving ik door hem gedigitaliseerd “mergelgerelateerd” materiaal in de vorm van artikels en foto's om in de SOK-Info te plaatsen. Henk is al jaren bezig al dit materiaal te digitaliseren en te zijner tijd zal hij het ook zeker voor de geïnteresseerde ter beschikking stellen. Nu al vast een voorbeeld: een artikel over kalkmergel in De Veldbode van 28 juli 1923.

Kalkmergel.

In den laatstentijd neemt het gebruik van kalkmergel sterk toe, zoodat het wel van belang is dit producten zijn aanwending eens wat uitvoeriger te bespreken,

In de eerste plaats moet even verklaard worden, waarom wij op zand- en veengronden het gebruik van kalkmergel verkiezen boven dat van gebluschte kalk. Als men een maximum werking wil hebben van de kalk, moet déze zoo fijn mogelijk over het land verdeeld worden. Dit is met gebluschte kalk wel mogelijk, als men het goede weer treft en werkelijk het materiaal stoffijn kan houden. Doch dat valt in de practijk in den regel erg tegen; meestal wordt het product te nat en dan gaat het klonteren. Brengt men de grovere stukken over den grond, dan kan men de geheele bekalking als effectloos beschouwen.

Met goede mergel is dit heel anders; deze stof kan zeer fijn gemalen worden en mits droog (niet in een hoop buiten, doch onder dak!) bewaard, bij alle weersgesteldheden uitgezaaid worden. Ja, er zijn zelfs mergelsoorten, die men buiten kan laten liggen en vochtig nog best uitstrooien. Een nadeel van mergel is het kalkgehalte (CaO), dat juist de helft bedraagt van dat van landbouwkalk; het vraagt dus hogere vrachten. Dit nadeel blijkt in de practijk, volgens mijn ervaring, geheel op te wegen tegen 't gevaar van klonteren bij de aanwending van gebluschte kalk.

Wanneer men dus mergel koopt, moet deze behoorlijk fijn zijn. Jammer genoeg wordt hiermede door den handel nog wel eens een loopje genomen. Ons is ten minste een aantal keeren een mergel in de handen gekomen, die voor de helft uit fijnmeel en voor de andere helft uit stukken bestond, die zoo groot waren als kleine erwten. Het spreekt vanzelf, dat dit bedrog ten gevolge had, dat het effect maar 50% kan bedragen van een goed fijne mergel.

Dus eerst letten op goede fijnheid!

Dan moet een mergelsoort een goed gehalte aan koolzure kalk hebben, liefst niet onder de 80%, en tenslotte moet het een zachte mergel zijn en niet een fijngemalen harde kalksteen, die voor mergel wordt verkocht.

Men ziet, dat men nogal goed uit de oogen moet zien bij den aankoop van kalkmergel; daarom moet men bij goede adressen aankloppen en voor de beoordeeling bij het proefstation te Maastricht om een onderzoek vragen.

Als eenmaal de mergel gekocht is, komt de aanwending aan de orde. Zooals gezegd, komt het op een goede menging met den grond aan; daarom moet aan het uitzaaien en het in den grond werken alle aandacht besteed worden. In elk geval veel meer dan men in den regel gewoon is.

Ons bevat de volgende methode het best: men schilt den stoppel licht (tot 10c.M. bijv.) en egt het land daarna vlak. Wanneer het aldus bewerkte laagje goed stofdroog is, zaait men de mergel in en egt daarna den drogen grond goed door. Op deze wijze is de bovenste laag al behoorlijk gemengd en de ervaring leert, dat men daarna de droge laag best door de vochtige onderlaag kan mengen, hetzij door ploegen, hetzij door cultivateuren.

Dat deze wijze van doen zeer bewerkelijk is, verhelen wij ons niet, maar het effect is dan ook verrassend!

Het is al zoo vaak voorgekomen, dat men van de voorgeschreven bemergeling niet het effect zag, dat men er van verwachten kon en dan bleek altijd, dat de mergel aanwending veel te wenschen had overgelaten. Men moet niet vergeten, dat mergel geen oplosbare stof is, maar een fijn onoplosbaar poeder, dat alle gronddeeltjes als het ware raken moet; het geeft niets of hier en daar een dikke kluit ligt, neen men moet de fijne verdeeling van een oplossing zoo goed mogelijk nabootsen.

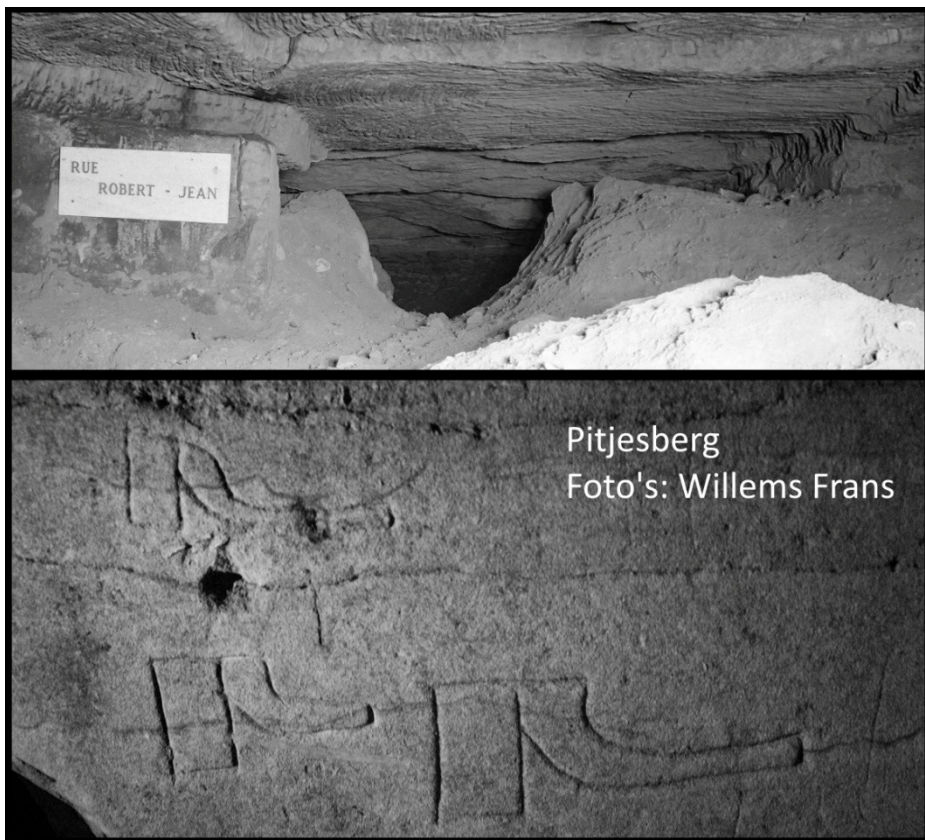
Zoo men weet, kan men over de aanwending van de hoeveelheden mergel geen algemeene voorschriften geven; deze hangen af van de hoeveelheid humus. die in den bouwlaag aanwezig is en van den aard van de humus. Beide factoren kunnen alleen in het laboratorium onderzocht worden, maar dan ook zoo secuur, dat men de geheele bemesting ernaar regelen kan om, wat de grondverzorging aan gaat, de zekerheid te hebben van het maximale productievermogen van den zand- of veengrond. Inlichtingen hierover worden op aanvraag gaarne door ondergeteekende verstrekt.

Ten slotte nog de mededeeling, dat het Centraal-Bureau heeft toegezegd er nauwlettend op toe te zullen zien, dat de leden mergel van groote fijnheid en goede kwaliteit in handen krijgen.

Groningen.

J. Hudig,

Rijkslandbouwproefstation, 2e Afd.: zand- en veengronden.

de Vereniging

1969-1975

Het waren Mart Vallen, Hans Ogg en Frans Bunnik die aan de wieg stonden van de Vereniging tot bevordering wetenschappelijk onderzoek St.Pietersberg, in de wandelgangen "de Vereniging" of ook wel "t Wetenschappelijk" genaamd. De datum: 26 augustus 1969 en de eerste plenaire bijeenkomst vond plaats in de Jezuïetenberg. Op 1 juli 1970 werden de statuten koninklijk goedgekeurd.

Statuten van

*Vereniging tot bevordering wetenschappelijk onderzoek St.Pietersberg
opgericht 26 augustus 1969.*

Artikel 1.

De vereniging draagt de naam

*Vereniging tot bevordering wetenschappelijk onderzoek St.Pietersberg;
zij is opgericht op 26 augustus 1969 en gevestigd te Maastricht.*

Artikel 2.

De vereniging stelt zich ten doel het bevorderen van de kennis van de natuurhistorische-, geologische- en cultuurhistorische aspecten van de St.Pietersberg-groeven en het bevorderen van de belangstelling van deze aspecten in de samenleving.

Artikel 3.

De vereniging tracht haar doel te bereiken door:

- 1) het stimuleren van het natuurhistorisch-, geologisch- en cultuurhistorisch onderzoek;*
- 2) het doen houden van lezingen en vergaderingen en het organiseren van populair-wetenschappelijke- en minder wetenschappelijke excursies;*
- 3) het uitgeven van geschriften;*
- 4) het bevorderen van opsporing en conservering van roerende- en onroerende goederen welke van waarde zijn binnen het geheel van de door de vereniging beoogde doeleinden;*
- 5) alle andere wettige middelen.*

Het houden van toeristische- en wetenschappelijke rondleidingen zal geschieden zonder winstbejag en telkens na voorafgaande schriftelijke toestemming van de V.V.V.

Dit waren 3 van de 25 artikelen, ondertekend door secretaris Elly Claessens en voorzitter Hans Ogg.

Het verenigingslokaal was bij Albert Claessens, Mergelweg 34 op Sint Pieter. Albert, de “zoermoskeuning” had beneden een ruimte verbouwd tot filmzaaltje/vergaderruimte (met bar) en een naastgelegen ander stukje kelder ingericht voor het herbergen van de fossielenverzameling en het dia/foto/boekenarchief.

Zonder enige ervaring of referentiekader werd de koe bij de horens gevat. We waren geen desk(*undig*)en, maar goedwillende amateurs. Activiteiten werden verricht in werkgroepen en commissies. Toestemming werd verleend, onder bepaalde voorwaarden, om de gangenstelsels Noord, Zonneberg, Wilde berg, Zwarte berg en Slavante te betreden. Daartoe verstrekten het bestuur lidmaatschapskaarten aan de leden. Onder de 18 jaar was je eerst jeugdlid. Nieuwe leden werden eerst een half jaar aspirantlid.

Samenkomen deden we in het verenigingslokaal aan de Mergelweg bij Albert Claessens; het vaste vertrekpunt, meestal op de vrijdagavonden.

1969/1970

H.Ogg, voorzitter

E.Claessens, secretaresse (11.12.1970: J.Kamphoven)

T.Meens, penningmeester (11.12.1970: A.Claessens)

H.Bochman, bestuurslid

F.Bunnik, bestuurslid

werkgroep Vleermuizen: J.Diederren

werkgroep Slavante: M.Faut

werkgroep Geologie: H.Bochman

commissie adviseurs: E.Smitshuysen sr., M.Vallen, A.Witlox
mevr. Mr.Jansen-Steinbacher (juridisch
adviseur)
kascontrole commissie: A.Claessens, J.Kamphoven
excursie commissie: A.Claessens, J.Diederer, J.Kamphoven,
H.Bochman
commissie archief en museum: M.Faut, M.Vallen, H.Bochman

1971

H.Ogg, voorzitter
J.Kamphoven, secretaris
A.Claessens, penningmeester
H.Bochman, bestuurslid
F.Bunnik, bestuurslid

werkgroep Vleermuizen: J.Diederer
werkgroep Slavante: M.Faut
werkgroep Geologie/Paleontologie: H.Bochman
werkgroep Biologie: E.Smitshuysen jr.
Algemene werkgroep: A.Claessens

commissie adviseurs: E.Smitshuysen sr., M.Vallen, A.Witlox
excursie commissie: A.Claessens, J.Diederer, J.Kamphoven,
H.Bochman
commissie voorbereiding museum gangenstelsel Noord:
H.Bochman, F.Bunnik, H.Ogg, J.Scheuerman, E.Smitshuysen jr.
archief commissie: M.Faut, P.Kellenaars, M. Wijnen

1972

J.Kamphoven, voorzitter/secretaris
A.Claessens, penningmeester
M.Wijnen, 2de secretaris
H.Bochman, bestuurslid
J.Diederer, bestuurslid

werkgroep Slavante/Cultuurhistorie: J.Kamphoven, M.Wijnen
werkgroep Krantenartikelen: N.Prick
werkgroep Geologie: H.Bochman
werkgroep Paleontologie: J.Hageman
werkgroep Vleermuizen: J.Diederer
Algemene werkgroep: A.Claessens

commissie verkenning gangenstelsels St.Pietersberg voor nieuwe leden: A.Claessens, J.Diederer
excursie commissie: A.Claessens, J.Diederer, J.Kamphoven,
H.Bochman
archief/bibliotheek commissie: M.Faut, P.Kellenaars, M.Wijnen

1973

J.Kamphoven, voorzitter/secretaris
A.Claessens, penningmeester
M.Wijnen, 2de secretaris
H.Bochman, bestuurslid
J.Diederer, bestuurslid

werkgroep Slavante/Cultuurhistorie: J.Kamphoven, M.Wijnen
werkgroep Krantenartikelen: N.Prick
werkgroep Geologie: H.Bochman
werkgroep Paleontologie: J.Hageman
werkgroep Vleermuizen: J.Diederer
Algemene werkgroep: A.Claessens

commissie verkenning gangenstelsels St.Pietersberg voor nieuwe leden: A.Claessens, J.Diederer
excursie commissie: A.Claessens, J.Diederer, J.Kamphoven,
H.Bochman

1974

archief/bibliotheek commissie: M.Faut, P.Kellenaars, M.Wijnen
J.Kamphoven, voorzitter/secretaris
A.Claessens, penningmeester
M.Wijnen, 2de secretaris
J.Hageman, vice-voorzitter
H.Bochman, bestuurslid

werkgroep Cultuurhistorie: J.Kamphoven, M.Wijnen
werkgroep Paleontologie: M.den Boer
Algemene werkgroep: A.Claessens

commissie adviseurs: J.Kamphoven, H.Ogg, A.Witlox
excursie commissie: H.Bochman, A.Claessens, P.Drummen
archief/bibliotheek commissie: A.Claessens, J.Kamphoven, M.Wijne

1975

J.Kamphoven, voorzitter/secretaris
A.Claessens, penningmeester

M.Wijnen, 2de secretaris
J.Hageman, vice-voorzitter
H.Bochman, bestuurslid

Op de jaarvergadering dd. vrijdag 21 maart 1975 stelt J.Kamphoven zich niet herkiesbaar.

M.Wijnen en J.Hageman treden af.

Op deze 21ste maart stellen zich de volgende bestuurscandidaten voor:

M.den Boer, voorzitter

M.Willems, secretaresse

J.Horbach, bestuurslid

J.van Rijsselt, bestuurslid

J.Schellingen, bestuurslid

Activiteiten

1969	10.10	oriëntatietocht Zonneberg
1970	voorjaar	opruimen en egaliseren gidsenroute Noord aanleggen elektrische leiding naar koepel Noord lezingen door J.Diederen, H.Ogg en H.Bochman voor scholen en verenigingen
	23.01	oriëntatietocht Zonneberg
	18.10	excursie grotten in Kanne
	15.11	excursie grotten in Zichen-Zussen-Bolder
	13.12	excursie Kazematten Maastricht
1971	voorjaar	afbakening gangen Zonneberg voor verenigingslokaal, d.m.v. opgemetselde vuurstenen muren medewerking tentoonstelling St.Pietersberg, Emile Wesly school medewerking project St.Pietersberg Christus Koningschool, Maastricht/Caberg
	10.01	excursie Gemeentegrot, Valkenburg
	14.02	excursie Keerderberggroeven
	04.04	excursie Natuurhistorisch Museum, Maastricht
	17.04	excursie ENCI-fabriek
	02.05	excursie grotten van Han
	19.09	excursie Fluwelengrot, Valkenburg
	06.11	excursie Nekami groeve, Bemelen
	12.12	lezing J.Diederen
1972	12.03	excursie Barakkengroeve
	16.04	excursie groeven Zichen-Zussen-Bolder
	14.05	excursie KIN, Brussel, Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen excursie druipsteengrot Comblain-au-Point
	06.09	kienavond "De Koil", Mergelweg 40 Maastricht opbrengst voor de Vereniging
	19.09	kienavond "De Koil", Mergelweg 40, Maastricht opbrengst voor de Vereniging
	30.09	Rotterdam, lezing voor Speleo-Nederland door H.Ogg
	07.08.10	organisatie excursie Speleo-Nederland grotten Maastricht
	10.11	oriëntatietocht Zonneberg en Slavante i.p.v. geplande Ex- cursie 29.10

	17.12	excursie groeve Zichen
1973	26.01	vleermuistelling Noordelijk gangenstelsel St.Pietersberg
	28.01	excursie groeve Zichen-Zussen-Bolder
	17.18.02	2-daags bezoek Speleo-Nederland o.a. lezing Speleo-Nederland, verenigingslokaal Mergelweg
	02/09.02	vleermuistelling Zonneberg
	16/23.02	vleermuistelling Slavante
	01.04	speleologische excursie Trou Manto Grotte St.Etienne, Huy
	11/20.05	medewerking tentoonstelling St.Pietersberg Parochieel Centrum Kanne / ook rondleidingen door leden in de Zonneberg in dit kader
	junimaand	organisatie tentoonstelling St.Pietersberg in het Arboretum,Bokrijk
	22.06/22.07	mede-organisatie tentoonstelling St.Pietersberg, Bonnefantenmuseum
	06.10	deelname protestmars raffinaderij Ternaaien
	12.10	Verenigingslid Nico Prick was mede-organisator oriëntatietoelt Zonneberg en Slavante
1974	19.04	zoek-speurtocht Zichen-Zussen-Bolder
	24.04	kienavond "De Koil", opbrengst voor de Vereniging
	08.05	kienavond "De Koil", opbrengst voor de Vereniging
	20/26.05	medewerking organisatie Caestertweek speciaal nummer van de Troglofiel

Boeken, tijdschriften, kranten, e.d.

publicaties door leden

boekje *Wat er nog overblijft van de St.Pietersberg*,
Peter Kellenaers, Harry Tilly

boekje *St.Pietersberg*, deel 5 Stichting Historische Reeks Maastricht
Hans Kamphoven

Rapport vleermuizentelling in de winter 1970/1971, J.Diederer
Maastricht, oktober 1971, uitgave nr.1

Rapport betreffende gevonden fossielen gedurende de periode 1-1-1971 t/m 31-5-1972

Werkgroep Geologie en Paleontologie

P.Drummen / J.van Rijsselt

Maastricht, mei 1972, uitgave nr.1

Troglofiel

maart 1972-mei 1974

Contactblad van de Vereniging tot bevordering Wetenschappelijk Onderzoek

St.Pietersberg

Redactie: John Hageman, Hans Kamphoven, Nico Prick, Max Wijnen

kopie: Peter Huyssenslaan 29, Maastricht

1 maart 1972

blz. 2 *Bestuur, werkgroepen en commissies*

blz. 3 *Van de redactie*

blz. 4 *foto*

blz. 5 *Bij het eerste nummer*

Het bestuur

blz. 6 *Het zoeken naar fossielen*

Jo van Rijsselt

blz. 9 *Boekbespreking "Wereld zonder zon"*

Nico Prick

blz.13 *Caestert*

de redactie

blz.14 *Verenigingsmededelingen*

Hans

Kamphoven, secretaris

blz.15 *Bronnen voor historisch onderzoek*

Max Wijnen

2 juni 1972

blz. 2 *Bestuur, werkgroepen en commissies*

blz. 3 *Stille klacht*

John Hageman

blz. 4 *Reproductie gravure "De Slavanten"*

blz. 5 *Het klooster der paters Minderbroeders op Slavante*

Nico Prick,

Max Wijnen

blz. 8 *De techniek van het grotlopen*

Nico Prick

blz.11 *De Mosasauriërs van de St.Pietersberg*

John Hageman

blz.16 *Robert Garcet*

John Hageman,

Hans Kamphoven

blz.18 *Afscheidswoord*

Hans Ogg,

Frans Bunnik

blz.20 *Uit de berg geklapt*

Jo van Rijsselt,

Peter Drummen,

John Hageman

- 3 september 1972
- blz. 2 *Bestuur, werkgroepen en commissies*
- blz. 3 *Het Fort op de St.Pietersberg* Hans Ogg
- blz. 4 *Reproductie gravure "Caverne du Fort St.Pierre á Maestricht"*
- blz. 8 *T.V.-uitzending over St.Pietersberg*
- blz.14 *Enige publicaties over de St.Pietersberg* Hans Ogg
- blz.17 *Ir.D.C.van Schaik* Hans
- Kamphoven
- blz.18 *De flora van de St.Pietersberg, Inleiding* F.Bunnik, R.van
- Moorsel, H.Ogg
- blz.24 *Kardoenteelt in de St.Pietersberg* P.Drummen
- 5 maart 1973
- blz. 2 *Bestuur, werkgroepen en commissies*
- blz. 3 *Van de redactie*
- blz. 4 *Johan Casimir Ubaghs (1829-1894)* J.Kamphoven
- blz. 8 *De krochten of onderaardse gangen van Maastricht en zijn omgeving (naar J.C.Ubaghs)* J.Kamphoven
- blz.15 *De fossiele reptielen van de Sint Pietersberg* John Hageman
- blz.21 *Geboorte van vleermuizen* H.Ogg
- blz.23 *Tentoonstelling over de Sint Pietersberg* J.Kamphoven
- 6 juni 1973
- blz. 2 *Bestuur, werkgroepen en commissies*
- blz. 3 *Van de redactie*
- blz. 4 *Flora van de Sint Pietersberg* F.Bunnik, R.van
- Moorsel
- blz. 9 *M.Terentius Varro over mergelgebruik* H.Ogg
- blz.13 *Waar en hoe bestel ik mijn kaarten en luchtfoto's* Alfr. Disch
- blz.15 *Het rijk der mineralen* E.Stevenhagen
- blz.22 *Tentoonstelling over St.Pietersberg te Kanne* H.Bochman
- blz.24 *Geologie van de St.Pietersberg* J.Kamphoven
- John Hageman
- 7 september 1973
- blz. 2 *Bestuur, werkgroepen en commissies*
- blz. 3 *De St.Pietersberg 50 jaar geleden* N.Prick

blz. 6	<i>G.Plinius Secundus over mergelgebruik</i>	Alfred Disch
8	december 1973	
blz. 2	<i>Bestuur, werkgroepen en commissies</i>	
blz. 3	<i>De fabricage van gloeikousjes</i>	Eddy Rousseau
blz. 6	<i>De Sint Pietersberg 25 jaren geleden</i>	N.Prick
blz.11	<i>De Sint Pietersberg bij Maastricht - Schatkamer van de archeologie! Deel 1 – Inleiding</i>	Alfred Disch
blz.21	<i>Maastricht – affiche uit vroeger tijd</i>	J.Kamphoven

Themanummer juni 1973

Tentoonstellingskatalogus St.Pietersberg
22 juni-22juli 1973 Bonnefantenmuseum, Maastricht
20 blz.

Themanummer mei 1974

programma Caestertweek

blz. 1	<i>Caestert moet blijven!</i>	
blz. 3	<i>Caestert: hoe lang nog?</i>	N.Prick
blz. 8	<i>Over geologie, flora en fauna van het gebied van Caestert</i>	pater
	Landewald Jansen, resumé	
blz.10	<i>Overzichtskaart gebied van Caestert</i>	
blz.11	<i>De grotten van Caestert</i>	J.Kamphoven
blz.14	<i>Literatuur over Caestert</i>	

Veldeke

tijdschrift voor Limburgse volkscultuur
1973, nr.2, "St.Pietersbergnummer"

blz. 2	<i>De ondergrondse kalksteengroeven in Zuid-Limburg en hun natuurwetenschappelijke betekenis</i>	J.Kamphoven
blz. 5	<i>De gangen in de Sint-Pietersberg</i>	J.Kamphoven
blz.10	<i>Fossielen in de St.-Pietersberg</i>	John Hageman
blz.13	<i>Opschriften en inscripties in de Sint-Pietersberg</i>	M.Wijnen
blz.19	<i>Caestert: hoe lang nog?</i>	Nico G.Prick

* Medewerking diverse krantenpublicaties en enkele tv-uitzendingen

relevante **krantenartikelen Vereniging tot bevordering Wetenschappelijk Onderzoek St.Pietersberg** (* aanwezig in eigen archief)

15.02.1971*	? <i>"Onderwijzer ontdekt kaak Mosasaurus"</i>
19.02.1971*	De Limburger <i>"Kindermis in de berg"</i>
02.03.1971*	De Limburger <i>"Monsterkaak"</i>
02.03.1971*	Volkskrant <i>"Gave kaak gevonden van Mosasaurus"</i>
02.03.1971*	Limburgs Dagblad <i>"Kaak van Mosasaurus nu te kijk in museum"</i>
03.03.1971*	Maas en Roerbode <i>"Monsterkaak in Maastricht"</i>
15.03.1971*	De Limburger <i>"Fossiel van reuzenschildpad"</i>
01.03.1972*	Limburgs Dagblad voor Mergelland en Maastricht <i>"Speuren naar geheimen van de Pietersberg"</i>
06.03.1972*	De Limburger <i>"Vuur verwoestte kasteel"</i>
11.03.1972*	Limburgs Dagblad <i>"Vleermuizen terug in de Pietersberg"</i>
16.03.1972*	Limburgs Dagblad <i>"Eerste nummer van Troglodiel verschenen"</i>
06.09.1972*	De Limburger <i>"Graven naar egels en mosasaurussen"</i>
01.11.1972*	Aachener Volkszeitung <i>"Schloss und Karolinger: "Umgelegt!"</i>
02.11.1972*	De Limburger <i>"Werkgroep wil historie St.-Pietersberg redden"</i>
02.11.1972*	De Limburger <i>"Werkgroep wil historie St.-Pietersberg redden"</i>
07.11.1972*	De Limburger, pagina 7 <i>"Stop afgraving van St.Pietersberg"</i> <i>"Enci betaalde halve ton voor studie, die niet kwam"</i>
19.11.1972*	De Post, nr. 1237 (weekblad), pagina 123 t/m126 <i>"De berg moet weg"</i>
17.03.1973*	De Limburger, pagina 29 <i>"Schildpad gevonden in Cannerberg"</i>

12.05.1973* De Limburger, pagina 3
"Wedloop in St.-Pietersberg"

19.05.1973 De Limburger
"Actie voor het behoud van waardevolle groeven
in de Sint Pietersberg"

De gegevens van het artikel "Nieuwe vereniging zet mes in St.Pietersberg" ontbreken me.

Een welwillende lezer?

Medewerking tweetal St.Pietersbergfilms.

Indien nodig schriftelijk contact van het bestuur met B en W van Maastricht over zaken die de St.Pietersberg betroffen.

Ledenlijst: 02.06.1972 e.v.

Barten	Arnold	Op het Broek 387	Kanne(B)
Bemelmans	Willy/Jo	Clacisweg 72	Maastricht
Bochman	Han	Speciedonk 8	Maastricht
Bochman	Leo	Crusaatruwe 2	Maastricht
Boer den	(Ma)rinus		Maastricht 23.01.1973
Bongers Harry			Maastricht 23.01.1973
Bunnik	Frans	Pr.Hessen Kasselstraat 2	Maastricht
Chambille	Ingrid	Ruttensingel 174	Maastricht 23.01.1973
Claessens	Albert	Mergelweg 34	Maastricht
Cobben	Jos	Busselruwe 21a	Maastricht 23.01.1973
Diederer	Jacques	Pr.Willem Alexanderlaan 59	Valkenburg 23.01.1973
		Kerkstraat 8	
Disch	Alfred	Rijskampenstraat 4	Groningen
Drummen	Peter	Willem Vliegenstraat 35	Maastricht
Faut	Martin	Walburg 27	Maastricht
Grummer	V.	Wolfstraat 5	Maastricht
Hageman	John	St.Monulphusweg 2	Maastricht
Hameleers	Hub		Maastricht
Hoogers	Paul	Prof.Scholstraat 14	Maastricht

Jamin	Guy	St. Annalaan 18	23.01.1973
Jansen	Marcel	Henri Jonaslaan 102	Maastricht
			Maastricht
Jansen-	A.	Brusselsestraat 34-36	02.10.1972
Steinbacher			Maastricht
Kamphoven	Hans	Peter Huyssenslaan 29	Maastricht
Moes	Jacques	Wijcker Grachtstraat 16	Maastricht
Moes	Leo	Rozenstraat 28	Maastricht
Moes-Thijssen	Paula	Wijcker Grachtstraat 16	Maastricht
			23.01.1973
Ogg	Hans	Catharijnensingel 91 bis	Utrecht
Pletzers	Martin	Aert van Trichtweg 48	Maastricht
			23.01.1973
Prick	Nico	Athoslaan 8	Maastricht
			23.01.1973
		Galopiahof 39	
Rijsselt van	Jo	André Severinweg 57	Maastricht
Schelligen	Jan	Luikerweg 50	Maastricht
Smitshuysen sr	Eef	Jekerschans 34	Maastricht
Smitshuysen jr	Eef	Jekerschans 34	Maastricht
Sondeyker	Jo	Akerstraat 20	Maastricht
Tilly-Magnée	Miets	Grote Looierstraat 4	Maastricht
Vallen	Mart	Mergelweg 62	Maastricht
Witlox	Aristides	Becanusstraat 41	Maastricht
Wijnen	Max	Lage Kanaaldijk 8	Maastricht

aspirantleden

Even van M.		Maastricht	
Geraerds H.	M.van Coehoornstraat 28	Maastricht	
Heussen Gerard	Hoenderstraat 15	Maastricht	02.10.1972
Heyden v. der	Leo Schoolstraat 49	Berg/Ambacht	
Leliveld A.		Delft	02.10.1972
			afvoeren
Rousseau J.	Aylvalaan 31	Maastricht	
Stevenhagen Ed	Kluis 45	Geleen	02.10.1972
Wal v.d. E.	Hoenderstraat 15	Maastricht	02.10.1972

jongerenleden

Ceulen E.	Burg.Ceulenstraat 80	Maastricht	
Duchateau G.	Burg.Ceulenstraat 76	Maastricht	
Rousseau Eddy	Quirinaalhof 8k	Maastricht	
Spanje van Wim	Kalfstraat 59	Maastricht	
Speet D.		Maastricht	02.10.1972 afvoeren

De jongeren-leden Paul Ras, Ward Faulhaber, Frans Brouner en John Schuffelers zijn na het onrechtmatig betreden van het gangenstelsel Zonneberg op 15 april met onmiddellijke ingang geroyeerd en maakten toen geen deel meer uit van de Vereniging tot bevordering Wetenschappelijk Onderzoek St.Pietersberg. Het bestuur heeft dit besluit later ongedaan gemaakt!

Als we er even twee werkgroepen uit mogen lichten:

Een zestal vermeldingen in het Natuurhistorisch Maandblad naar aanleiding van fossielenvondsten door de werkgroep paleontologie.

Aan het Natuurhistorisch Museum in Maastricht werden o.a. geschonken: een rechteronderkaak en een gehemeltebeen met tanden van een Mosasaurus hoffmanni, een schedel, een bijna compleet skelet en enkele grote fragmenten van schilden van de schildpad Allopleuron hoffmanni, een grote vervuursteende Nautilus, een tand van de zeldzame Mosasauriërs Leiodon compressidens en Carinodens fraasi, een stuk kaak met grijptand van de zeesnoek Enchodus faujasi en een zeldzaam stuk van de zaag van de zaaghaai Ganopristis leptodon. Ook de werkgroep Slavante/Cultuurhistorie was overactief bezig en fotografeerde, filmde en inventariseerde wekelijks grote delen van het gangenstelsel van de St.Pietersberg. Langzamerhand verdween dat voor hun ogen stukje voor stukje in de ovens van de ENCI.

Leden van deze werkgroep maakten ook de allereerste graafrichtingen kaarten. In korte tijd werd er een indrukwekkend dia- en fotoarchief opgebouwd.

Het St.Pietersbergonderzoek stond toen echt in de kinderschoenen. Het was pionieren vanaf het begin. Alleen op vleermuisgebied waren al heel wat jaren onderzoekers bezig. De kaarten van Van Schaik waren wel handig. Vakliteratuur was er weinig of ons nog onbekend. Wij, aartsindividualisten en eigenheimers begonnen vlijtig aan een inhaalslag. We vormden een gretige, actieve groep en roeiden met de riemen, de (on)mogelijkheden, van toen. Let wel: met de middelen uit die tijd! Onbekend met de faciliterende digitale snelweg.

Maar, onze intensies waren oprecht en jeugdig enthousiasme deed ons onderling kruisbestuiven, de basiskennis groeide en.... nieuwe, door ons geïnspireerde, grottenlopers haakten in.

In ons verenigingsblad Troglofiel (2,juni 1972) schreven de aftredende bestuursleden Frans Bunnik en Hans Ogg: *"...we wilden toen alle "berglopers"bij elkaar brengen om zo hun belangstelling voor de berg te stimuleren; ons doel was dus bundeling en een soort kennisoverdracht.*

Aanvankelijk begonnen met een groep van ongeveer tien man groeide de vereniging al snel in een paar maanden uit tot ongeveer 35 leden. Van de oorspronkelijke, vaag geformuleerde beginselen van de vereniging bleef niet veel over: veel van de nieuwe leden eisten een meer wetenschappelijke aanpak. Dit leidde tot strubbelingen in de vereniging en zo ontstond al na enkele maanden de behoefte aan een soort beginselverklaring en een aantal regels (eisen aan de leden, een structuurprincipe,enz.): het ontstaan van het statuut en het huishoudelijk reglement. Een en ander leidde tot de eerste "zuivering" in de gelederen van de vereniging. De oorspronkelijke kerngroep verdween nagenoeg.

Al snel werden daarna de uitgedunde gelederen weer aangevuld. De vereniging had n.l. toestemming gekregen van de instanties op bepaalde tijdstippen de berg te bezoeken en dit oefende natuurlijk een grote aantrekkingskracht uit op velen, die via een lidmaatschap een vergunning trachten te krijgen. Het was zeer moeilijk , bijna ondoenlijk om hier het kaf van het koren te scheiden; al snel had de vereniging ongeveer 45 leden. Slechts zeer langzaam trad daarna een stabilisatie in: vele van de nieuwkomers voelden zich toch niet op hun gemak en verdwenen; zo kwamen we in het afgelopen jaar weer op 25 leden.

Deze leden zijn werkelijk te beschouwen als een soort kerngroep: door zijn compactheid, enthousiasme en zijn harde werken.

Het ziet er nu eindelijk naar uit dat deze rustig geworden vereniging grotere overlevingskansen heeft en nog meer kan doen dan in het verleden..."

U leest het goed, de beginfase en ook de jaren daarna gingen niet zonder horten en stoten en zeker, we hebben heel wat beginnersfouten gemaakt en de jaren dat onze berglopersvereniging bestond, kunnen zeker niet kleurloos genoemd worden.

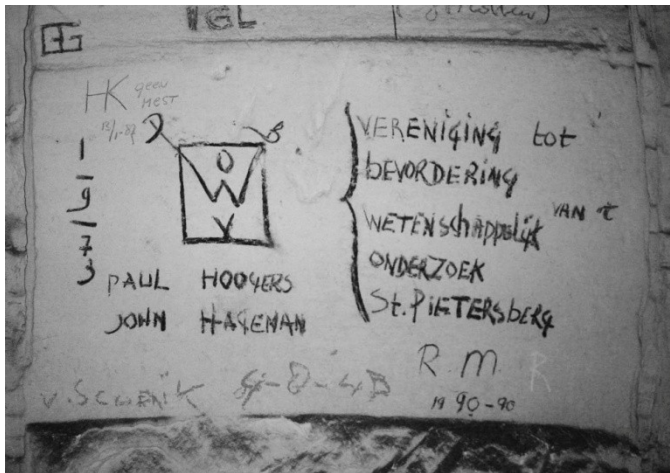
Uiteindelijk bleek het collectief geen collectief meer te zijn en bloedde "de Vereniging" in 1975 langzaam dood.

Maar... tot op de dag van vandaag zijn oud-leden van "de Vereniging" nog steeds in het ondergrondse actief en dragen ieder op hun eigen wijze een steentje bij aan het

verrijken en verspreiden van de kennis over onze fascinerende, verslavende en kwetsbare onderaardse kalksteengroeven.

Nu, na 45 jaren een terugblik en moeten we constateren dat verschillende oud-leden inmiddels overleden zijn en de herinneringen alsmaar vager worden. Het feit dat we er geweest zijn, de aanzetten hebben gegeven, de kiem gelegd hebben, maar vooral dat we de onderaardse kalksteengroeven (en zeker “onze” St.Pietersberg) meer onder de aandacht gebracht hebben, daar liggen toch onze verdiensten en verdienen wij mijn inziens meer respect. Te vaak wordt het bestaan van “de Vereniging” door een hedendaagse bril bekeken en haar functioneren als: een leuke poging maar met weinig handen en voeten, door collega grottenlopers afgedaan.

Aan “het bevorderen van het wetenschappelijk onderzoek” hebben wij naar mijn bescheiden mening, terugblikkend, zeker voldaan. Waarvan akte!

John Hageman

MEET THE UNDERGROUND PRESS

“Ondergronds concert” (*Dagblad de Limburger van 22 april 2016*): een bijzonder concert op een bijzondere locatie: studenten van het conservatorium en leerlingen van diverse scholen voerden samen de muziekvoorstelling “Child Labour” op in het voormalige NAVO-hoofdkwartier in de **CANNERBERG**. Bezoekers konden niet alleen genieten van de muziek, maar kregen ook een korte rondleiding door het ondergrondse gangencomplex.

“Een kijkje in de bunkers van de NAVO” (DdL van 2 mei 2015): na een jarenlange sanering is het voormalig hoofdkwartier van de NAVO in de **CANNERBERG** al weer een tijdje open voor het publiek. In 1955 vestigde de NAVO er een geheim oorlogshoofdkwartier ‘voor het geval dat’. In 1992 verliet de NAVO de groeve, met achterlating van enorme hoeveelheden asbest. Dat spul is inmiddels opgeruimd, zodat iedereen veilig een kijkje kan nemen in deze tempel van de Koude Oorlog

“Het mysterie van La Grande Entrée” (DdL van 11 mei 2016): la Grande Entrée was voor de **SINT PIETERSBERG** lange tijd even gezichtsbepalend als de skyline van de OLV-basiliek voor de stad Maastricht. Alleen weten we nauwelijks meer van haar bestaan. Want in de lente van 1916 stortte de “Grote Ingang” in. Vreemd genoeg is destijds daar heel weinig aandacht aan besteed. **Hans OGG** en **Kevin AMENDT** doen in een twee (!) pagina’s groot artikel een reconstructiepoging om te achterhalen wat en wanneer er precies gebeurd is. *“Misschien doen in Maastrichtse families verhalen over de instorting de ronde. De hulp daarbij van de lezers zal op prijs gesteld worden.”*

“Een walhalla voor exoten” (DdL van 23 mei 2016): van alligator tot mosasaurus, van vos tot oehoe. De ENCI-groeve kent de meest bijzondere bewoners. En binnenkort mag ook de mens in de mergelgroeve verblijven. Omwonenden mochten al ervaren hoe de transformatie van de groeve vordert. Er moet nog van alles gebeuren voor het zover is. De ondergrondse gangenstelsels van de **SINT PIETERSBERG** worden – op een klein ‘belevingsstukje’ na – ontoegankelijk gemaakt.

“Toch kerstmarkt in de Fluweelengrot” (DdL van 10 juni 2016): de kosten van de organisatie van de kerstmarkt en met name het beveiligingsaspect daarbij, begon voor de **Stichting Beheer Kasteel van Valkenburg**, de eigenaresse van de **FLUWEELENGROT**, zo in de papieren te lopen dat ze besloot te stoppen met de bekende markt. Maar er is een oplossing. De stichting **Valkenburg Events** huurt rond de eindejaarsperiode de grot de komende vijf jaar en organiseert dan de kerstmarkt. De kerstmarkten in de **Fluweelengrot** en de **Gemeentegrot** zijn de spil van Kerststad Valkenburg, dat is uitgegroeid tot het toeristisch hoogtepunt in het Geulstadje.

“Zware steen door dak Katakomben” (DdL van 13 juni 2016): drie nog onbekende jongens hebben enkele dagen geleden een zware steen door het dak van een bijgebouw van de **KATAKOMBEN** in Valkenburg gegooid. Een medewerker van het museum is vol getroffen door de steen en gewond geraakt.

“Staatsgeheimen in de mergel” (DdL van 14 juni 2016): bij de **CANNERBERG**: een hoge mergelwand, een met een onverbiddelijke stalen poort afgesloten grot ingang, een massief hekwerk met, op het raam van het wachtlokaal, een bordje dat meldt dat het hier gaat om: *“Een verboden plaats ingevolge de Wet Bescherming Staatsgeheimen.”* Wat heeft dit met een natuurbeheerder als het Limburgs

Landschap te maken? *“Dat vragen mensen wel vaker”,* zegt **Jos NOTERMANS**, een van de vrijwilligers. *“Er zijn hier zelfs bestuurders geweest van de stichting die zich dat afvroegen.”*

“Popgeschiedenis in de grot” (DdL van 22 juli 2016): Pink Floyd, Queen en David Bowie spreken meer aan dan Mondriaan, Munch en Picasso, zo meenden ze bij de **GEMEENTEGROT**. De nieuwe show van de *Cave Experience*, een groots opgezet licht- en geluidspektakel in het gangenstelsel, moest volgens de exploitant meer *herkenbaarheid* bieden. *“De eerste show over de ontwikkeling, die beeldende kunst doormaakte, zei veel mensen niet veel. Popmuziek, de combinatie van audio en het visuele van videoclip, dat herkent iedereen.”*

“75 jaar grotten” (Maastricht Weekkrant van 28 juli 2016): dinsdag 26 juli was het 75 jaar geleden dat de ENCI het beheer van de **ZONNEBERG** overdroeg aan de VVV Maastricht. Sindsdien hebben generaties gidsen miljoenen (inter)nationale gasten de bijzondere cultuurschatten van Maastricht laten beleven. Ze verwelkomen 365 dagen per jaar ruim 145.000 bezoekers uit de hele wereld. Naar aanleiding van het jubileum gaat men een jaar lang de spotlight zetten op de bijzondere verhalen, historische momenten en uitzonderlijke bezoekers, die de afgelopen decennia de revue passeerden.

“Met Pokémon de grotten in” (DdL van 8 augustus 2016): ouders en kinderen hebben niet altijd dezelfde interesse tijdens de vakantie. Om hun tegemoet te komen is er niet alleen een alternatieve stadswandeling langs bezienswaardigheden uitgestippeld, maar ook langs alle plekken die te boek staan als *Pokémon-hotspot*. Bij de **WILHELMINAGROEVE** schijnt een zeldzame Pokémon te zitten. In de grot zelf is overigens ook een oplaadpunt ingericht.

“Katakomben in race voor award” (DdL van 18 augustus 2016): Museum **ROMEINSE KATAKOMBEN** in Valkenburg is genomineerd voor de *Museum Ontdekking Award 2016*. De award wordt jaarlijks uitgereikt door museumwebsite Museumkwartier.nl aan wat hun publiek meent dat het beste museum van Nederland is. Het Valkenburgse ondergrondse gangenstelsel is een van tien finalisten. De winnaar krijgt onder meer een oorkonde en een geldbedrag van 2500 euro. Op 1 september wordt de winnaar bekendgemaakt.

“Botsende ego's onder de grond” (DdL van 19 augustus 2016): Zuid-Limburg kent een groep van twee- tot driehonderd berglopers, mensen die besmet zijn van het onderaardse virus. *“Een verslaving”* vindt **Matthijs ROHS** van het Berglopersforum. Als alle berglopers samen een soort piramide vormen, dan zit hij *(volgens het artikel – red.)* in het midden, tussen gidsen, vleermuistellers, heemkundigen, reddingswerkers en gewoon liefhebbers. Bovenaan staat een select groepje wetenschappers en publicisten, onderaan een grote en grillige groep liefhebbers, die

vaak illegaal onder de grond kruipen. **Jacquo SILVERTANT** staat met (o.a.) zijn diverse boeken aan de top van de piramide. In het artikel is niet opgenomen welke positie **SOK-voorzitter Susanne HANSSEN** in die volgorde heeft. Er bestaat de nodige concurrentie en jaloezie onder berglopers, maar **Susanne** vat het kort en bondig samen: *“Botsende ego’s. Berglopers zijn zonderlinge mensen. Ik probeer alle ego’s bij elkaar te krijgen. De kikkers in de kruiwagen te houden.”* De ook geciteerde “illegale bergloper” **JOCHEM** bungelt waarschijnlijk onder aan de piramide.

“Groeve gered van instorting” (DdL van 19 augustus 2016): regen en vooral vorst hadden een paar jaar geleden flink vat gekregen op de **APOSTELGROEVE**. *“De mergel nam veel water op. Bij vorst vielen er dan steeds stukken uit de mergel”* weet **Wilfred SCHOENMAKERS** van de **Stichting Ir. D.C. van Schaik**. Omdat er gevaar was voor instorting ging de groeve in 2012 op slot. Bij het herstellen van de instabiliteit kreeg men financiële hulp van het IKL, de eigenaar Stichting Lambert van Middelhoven en de provincie Limburg. De groeve is vooral een veilig onderkomen voor overwinterende vleermuizen.

Met dank aan de trouwe correspondenten Jan Paul van der Pas en Peggy Versteegh

Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne-Riemst. Telefoon/fax 012-454059.

E-mail: tbreuls@telenet.be.

Pitjesberg “De Kuilen”

Foto: Frans Willems

SOK-dwaaldag

zaterdag 24 september 2016 van 12.00 tot 18.00 uur

in de “Pitjesberg” en de “Kuilen” onder de Kerkstraat

In eerste instantie was voorzien voor deze dwaaldag te organiseren in de Grote Berg van Zussen. Was het niet dat de stabiliteit van de groeve eventjes roet, of beter, mergel in het eten kwam te strooien. Alle voorbereidende activiteiten waren reeds gedaan toen er zich een kleine onstabiliteit vertoonde in een nogal centraal liggend gedeelte van de bovenvernoemde groeve. Dit gebeurende, was te verstaan dat deze dwaaldag omwille van veiligheidsredenen niet kon en mocht gerealiseerd worden.

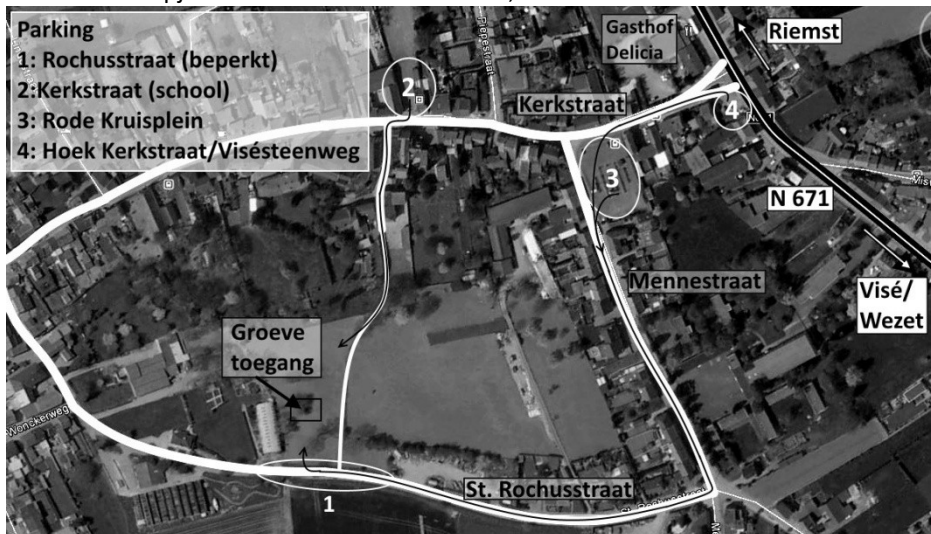
Goede raad duur!

Na wat onderling overleg, kwamen we tot het besluit dat het misschien mogelijk zou zijn om toch nog een dwaaldag op Belgisch grondgebied te laten plaats hebben. We konden de “Pitjesberg” van Zichen eens proberen er door te krijgen, het was toch alweer enkele jaren geleden dat het SOK daar eens een dwaaldag had laten doorgaan.

Det tijd was wel kort, maar het proberen waard. Tijdens het samenstellen van de “Info 171” kregen we de toelating om toch dit jaar nog een dwaaldag te organiseren.

Nog beter en dat op maar één week later dan voorzien was voor de “Grote Berg”.

Toch een duimpje voor onze voorzitter waard, vind ik!

Frans Willems

Susanne Hanssen

Volgende ledenavond:

Vrijdag 9 september 2016

Aanvang 19.30 uur!

De SOK-Info redactie heeft het recht om een aangeboden artikel te weigeren. De geplaatste artikelen vertegenwoordigen niet automatisch de standpunten van de SOK-Info redactie of die van het SOK-bestuur.

Groeven in beheer bij de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisatie heeft een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.

Voor het bezoeken van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder.

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is.

dan de volgende op de lijst.

1* Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hieronder.

2° Olav Hensing, Technische Commissie: 06 . 557 78 846.

³ De feder bestuurslid van de Van Schaikstichting. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 2.

De Van Schaikstichting stelt zich ten doel de afsluiting van de groeve binnen 24 uur te herstellen.

Voor meer informatie: www.vanschaikstichting.nl

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212 45 40 59
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Ger Beckers	043-367 08 57
Gewandgroeven	Hub Geurts	045-405 32 81
Heiberggroeve		
Groeve de Keel	Luc Walschot	00-3212441350
Groeve Eys	Wim Kneepkens	043-3471188
Keldertjes Slavante	Wil Ramaekers	043-364 52 39
Roothergroeve	John Hageman	043-364 54 19
Scharnderberg (niet toegankelijk)	John Knubben	043-361 12 27
Scheuldergroeve	Jan-Paul van der Pas	045-40 41 600
Theunisgroeve	Paul Marijse	06-12687174

De Sint-Pietersberg:

De Sint-Pietersberg wordt beheerd door de Vereniging Natuurmonumenten. De SOK heeft een collectieve onderzoeksvergunning voor de Zonneberg, het Noordelijk Gangenstelsel en het gebied onder het Fort.

Onderzoeksaanvragen moeten ingediend worden bij het secretariaat van de SOK.

Toeziçthouder van de beide groeven is Harm Hovens, telefoon: 06-558 25 192.

Bij onraad of calamiteiten kunt u ook de boswachter, Tim Koumans, contacteren, telefoon: 06-832 15 415.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de

Provincie Limburg

De SOK-Info

is een uitgave van de

Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.

